

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА,
СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

УДК 336.7

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2025-1-9>**Задворний Ю.І.**

аспірант

Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана**Zadvornyi Iurii**

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

**МІЖНАРОДНІ ПРАКТИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ
ТА ЇХ ПОТЕНЦІАЛ ДЛЯ УКРАЇНИ****INTERNATIONAL PRACTICES OF ECONOMIC STABILIZATION
AND THEIR POTENTIAL FOR UKRAINE**

Стаття присвячена аналізу міжнародних практик економічної стабілізації та їх потенційному застосуванню для відновлення України. У центрі уваги – досвід Німеччини, Японії, Південної Кореї, Польщі та Ізраїлю, які були обрані з огляду на їхню релевантність українським реаліям. Країни відібрано за такими критеріями: масштаби руйнувань та економічних втрат, схожість геополітичного контексту, рівень економічного розвитку після відновлення, інноваційні підходи до відбудови, стратегії вирішення соціальних і гуманітарних викликів, а також ефективність залучення міжнародної допомоги. Дослідження акцентує увагу на ключових стратегіях економічної трансформації, які включають використання інноваційних фінансових інструментів, таких як криптовалюта, краудфандинг та мобільний банкінг. Окрема увага приділена ролі цифрових технологій та розвитку високотехнологічних секторів у стимулюванні економічного зростання. У статті підкреслено важливість адаптації міжнародного досвіду до українських реалій, включно із залученням інвестицій, підтримкою соціальної згуртованості та забезпеченням прозорості в управлінні фінансами. Значну увагу приділено аналізу інноваційних підходів до вирішення економічних, соціальних і фінансових викликів. У статті розглянуто успішні приклади з міжнародної практики, які можуть бути корисними для України. У висновках статті наведено практичні рекомендації щодо інтеграції інноваційних фінансових інструментів у стратегію відновлення України. Ключові аспекти включають подолання регуляторної невизначеності, покращення заходів кібербезпеки та підвищення обізнаності громадськості про нові фінансові інструменти. Крім того, підкреслено потенціал використання блокчейн-технологій для забезпечення прозорості, краудфандингу для фінансування інфраструктурних проєктів та мобільного банкінгу для розширення фінансової інклюзії. У висновках наголошується на необхідності скоординованого підходу, який поєднає міжнародний досвід із унікальними викликами та можливостями економічного ландшафту України.

Ключові слова: фінансовий ринок, інноваційні інструменти, фінансові інновації, відновлення, криптовалюта, блокчейн, фінансова система, фінансова інфраструктура, інвестиції, криптоактиви, цифрові активи, економічна стабілізація, економічне зростання.

The article is devoted to analyzing international practices of economic stabilization and their potential application for Ukraine's recovery. The study focuses on the experiences of Germany, Japan, South Korea, Poland, and Israel, which were selected based on their relevance to Ukraine's realities. The countries were chosen according to the following criteria: the scale of destruction and economic losses, similarities in geopolitical contexts, levels of economic development after recovery, innovative approaches to reconstruction, strategies for addressing social and humanitarian challenges, and the effectiveness of attracting international assistance. The research emphasizes key strategies of economic transformation, including the use of innovative financial instruments such as cryptocurrencies, crowdfunding, and mobile banking. Particular attention is paid to the role of digital technologies and the development of high-tech sectors in stimulating economic growth. The article underscores the importance of adapting international experience to Ukrainian conditions, particularly in attracting investments, fostering social cohesion, and ensuring transparency in financial management. The study also highlights innovative approaches to addressing economic, social, and financial challenges. The article examines successful

international practices that can be valuable for Ukraine. In the conclusions, the article outlines practical recommendations for integrating innovative financial instruments into Ukraine's recovery strategy. Key insights include addressing regulatory uncertainties, improving cybersecurity measures, and enhancing public awareness of new financial tools. Moreover, the potential of leveraging blockchain technologies for transparency, crowdfunding for infrastructure projects, and mobile banking for financial inclusion is highlighted as critical components of the recovery strategy. The conclusions emphasize the need for a coordinated approach that combines international experience with the unique challenges and opportunities of Ukraine's economic landscape.

Keywords: financial market, innovative instruments, financial innovations, recovery, cryptocurrency, blockchain, financial system, financial infrastructure, investments, crypto assets, digital assets, economic stabilization, economic growth.

Постановка проблеми. Відновлення країни, що перебуває у стані війни або пережила військові дії, є багаторівневим процесом, який охоплює як термінові заходи з підтримки функціонування держави під час війни, так і довгострокові стратегії післявоєнного відновлення. Цей процес включає економічну стабілізацію, відбудову інфраструктури, вирішення гуманітарних криз, підтримку соціальної згуртованості та адаптацію до змінених геополітичних умов. Для України, яка продовжує боротися за свою незалежність і вирішує нагальні економічні виклики, особливе значення має використання інноваційних інструментів фінансового ринку для прискорення економічного відновлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В сучасній науковій літературі наявні дослідження щодо практик відновлення країн після війни. Зокрема, в Інституті аналітики та адвокації є низка публікацій на тему практик відновлення країн після руйнації [1]. В них багато уваги приділяється умовам, в яких країни опинились після закінчення військових дій, та історичним подіям, що мали місце після, з акцентом на їх вплив на відновлення. Але висновки стосовно застосування практик щодо України є досить узагальненими та потребують подальшого заглиблення для вироблення конкретних стратегічних рекомендацій. Також цій проблемі приділяли увагу Бородіна О.А., Ляшенко В.І. [2], Дука А. П., Старченко Г. В. [3], фокусуючись на систематизації позитивного досвіду виходу з кризи та виділенні пріоритетів для концентрації обмежених фінансових ресурсів. В той же час, публікацій стосовно використання інноваційних фінансових інструментів в цілях відновлення України під час воєнних дій та після закінчення війни наразі недостатньо і тому це питання потребує подальшого дослідження.

Метою дослідження є на основі вивчення міжнародного досвіду відновлення зробити висновки та розробити рекомендації щодо можливостей його застосування в Україні, зокрема з використанням інноваційних інструментів фінансового ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Для аналізу відновлення України під час та після війни доцільно розглянути досвід країн, які пережили подібні виклики у своїй історії. Ці країни демонструють різноманітні підходи до вирішення економічних, соціальних і геополітичних проблем, що робить їхній досвід цінним для адаптації в українських реаліях. Серед таких країн можна виділити Німеччину після Другої світової війни, яка успішно відновилася завдяки міжнародній допомозі (План Маршалла) та масштабній відбудові інфраструктури. Досвід Японії, яка після війни зосередилася на технологічному розвитку та модернізації інфраструктури, також є корисним прикладом. Південна Корея після Корейської війни демонструє, як у складних умовах можна перетворити аграрну економіку на високотехнологічну за підтримки міжнародної спільноти. Польща, яка успішно провела економічні реформи та інтегрувалася до Європейського Союзу після падіння комунізму, показує ефективні підходи до використання міжнародних фондів для модернізації економіки. Досвід Боснії і Герцеговини після війни 1990-х років є прикладом роботи з міжнародними миротворчими місіями, програмами економічної стабілізації та вирішення соціально-етнічних проблем.

Також варто звернути увагу на досвід Ізраїлю, який забезпечив економічне зростання в умовах постійних військових загроз, використовуючи інноваційні технології та інтегруючи значну кількість мігрантів. Руанда після геноциду 1994 року показує приклад успішного реформування державного управління, боротьби з корупцією та розвитку соціальних програм у складних умовах. Досвід Кіпру після конфлікту 1974 року є показовим з точки зору відновлення економіки в умовах тривалої територіальної окупації, акценту на туристичному та фінансовому секторах. Хорватія, яка пережила військові дії в 1990-х роках, змогла модернізувати свою економіку завдяки інтеграції до ЄС та використанню європейських фондів. Фінляндія після Другої світової війни, яка зазнала втрат територій і значних руйнувань, відновила

економіку завдяки реформам і виходу на міжнародний ринок.

Ці країни представляють різні підходи до відновлення, які можуть стати корисними для України. Їхній досвід дозволяє оцінити успішні стратегії залучення міжнародної допомоги, відбудови економіки, вирішення соціальних проблем та інтеграції сучасних технологій. Для вибору країн, чий досвід буде найбільш ефективним до України, використано наступні критерії:

- Масштаб руйнувань і економічних втрат (руйнування інфраструктури, втрата економічних активів та людського капіталу внаслідок війни або інших масштабних конфліктів);
- Схожість геополітичного контексту (перебування країни в умовах геополітичного протистояння або залежність від міжнародної допомоги й участі зовнішніх партнерів у відновленні);
- Рівень економічного розвитку післявоєнного відновлення (досвід країн, які змогли трансформувати свою економіку, забезпечити її стабільність і зростання після масштабних потрясінь);
- Інноваційні підходи до відновлення (впровадження сучасних фінансових та технологічних інструментів для прискорення відновлення, залучення інвестицій і забезпечення прозорості фінансових потоків);
- Управління соціальними і гуманітарними викликами (вирішення проблеми внутрішньо переміщених осіб, забезпечення соціальної інтеграції, гуманітарної допомоги та відновлення базових соціальних послуг);

– Результати відновлення (успішні результати відновлення через модернізацію економіки, зростання ВВП, поліпшення інфраструктури та соціального добробуту).

Ці критерії дозволяють зосередитися на країнах, досвід яких є найбільш релевантним для України, враховуючи її сучасні виклики та потреби у відновленні. Даним критерієм було присвоєно шкалу оцінювання від 0 до 10, де 0 – найгірший результат, або ж найвіддаленіший ступінь споріднення країни із українськими реаліями; 10 – найкращий, або найближчий для України приклад. Табл. 1 містить оцінки вищеперелічених країн за означеними критеріями, та відображає топ-5 країн, які були обрані для подальшого аналізу.

Табл. 1 демонструє оцінку релевантності досвіду відновлення різних країн для України за визначеними критеріями. Німеччина та Японія отримали найвищі оцінки завдяки масштабному відновленню інфраструктури, ефективному залученню міжнародної допомоги та впровадженню технологічних інновацій. Досвід Південної Кореї також є важливим завдяки її здатності перетворити аграрну економіку на високотехнологічну навіть у складних умовах післявоєнного відновлення. Польща демонструє цінний досвід економічних реформ і модернізації через європейські фонди, а Ізраїль вирізняється інтеграцією інноваційних технологій у контексті постійних військових загроз.

Досвід Боснії і Герцеговини, Хорватії та Фінляндії є менш релевантним через специфічні

Таблиця 1

Оцінка релевантності досвіду відновлення різних країн для України за визначеними критеріями

Критерій/Країна	Німеччина	Японія	Південна Корея	Польща	Ізраїль	Боснія і Герцеговина	Хорватія	Фінляндія	Руанда	Кіпр
Масштаб руйнувань і економічних втрат	10	10	8	7	7	8	6	7	6	5
Схожість геополітичного контексту	3	4	9	7	5	8	8	8	2	7
Рівень економічного розвитку післявоєнного відновлення	8	9	8	8	8	6	7	7	5	6
Інноваційні підходи до відновлення	7	10	9	8	10	6	7	7	4	7
Управління соціальними і гуманітарними викликами	8	7	7	8	9	6	7	7	6	7
Масштаб і ефективність міжнародної допомоги	10	9	9	8	8	7	7	7	6	6
Результати відновлення	10	10	9	9	9	7	8	8	6	7
Середній бал	8,0	8,4	8,4	7,6	8,0	6,8	7,1	7,3	5,0	6,4

Джерело: розроблено автором

особливості їхнього відновлення, зокрема акцент на вирішенні локальних етнічних конфліктів, менш масштабні руйнування порівняно з Україною, а також обмежений вплив інноваційних фінансових інструментів на процеси відновлення. Руанда та Кіпр отримали нижчі оцінки через значні відмінності в економічних умовах.

Охарактеризуємо основні події, фактори зростання та кінцевий результат застосування певної економічної стратегії після війни:

I. Німеччина.

А) Події:

У 1950-х роках ВВП почав стрімко зростати. Основним каталізатором було впровадження Плану Маршалла [4], який забезпечив фінансову допомогу для відбудови інфраструктури та індустріалізації. Реформи Людвіга Ергарда [5] заклали основу для соціальної ринкової економіки, яка збалансувала державне регулювання та ринкові механізми. До середини 1950-х років Німеччина відновила довоєнний рівень ВВП і забезпечила сталий розвиток. У 1960–1973 рр Західна Німеччина пережила так зване «економічне диво» [6], що було наслідком успішної політики відновлення після Другої світової війни.

Б) Фактори зростання:

- Залучення фінансової допомоги за Планом Маршалла;
- Ефективна економічна політика, зокрема соціальна ринкова економіка;
- Активна індустріалізація, модернізація інфраструктури та експортноорієнтована модель економіки;
- Підтримка з боку США та інших союзників, що сприяло політичній та економічній стабільності.

В) Результат:

Щорічні темпи зростання ВВП складали в середньому близько 5–6%. Німеччина відновила довоєнний рівень економіки та стала однією з провідних економік світу;

II. Японія.

А) Події:

Японія демонструвала одні з найвищих темпів економічного зростання у світі. У 1960-х роках щорічне зростання ВВП становило 10–12%.

Б) Фактори зростання:

- Післявоєнні економічні реформи, впроваджені під контролем США, сприяли створенню конкурентоспроможної ринкової економіки;
- Активне впровадження передових технологій у промисловість, особливо в електроніці та автомобілебудуванні;
- Експортно-орієнтована модель економіки стала ключовим драйвером зростання;
- Уряд інвестував у освіту, наукові дослідження та інфраструктуру [7].

В) Результат:

Японія стала глобальним економічним лідером, особливо у сферах технологій, машинобудування та автомобілебудування.

III. Південна Корея.

А) Події:

У перші роки після війни економіка країни була в критичному стані, значна частина інфраструктури була зруйнована, а ресурси вичерпані. З приходом до влади уряду Пак Чон Хи у 1961 році почалася трансформація економіки [8].

Б) Фактори зростання:

- Значна фінансова та технічна допомога від США;
- Фокус на відновленні базової інфраструктури;
- Уряд впровадив планову економіку з чітким акцентом на індустріалізацію;
- Створені експортно-орієнтовані індустріальні зони, які залучали інвестиції та стимулювали зростання;
- Масштабні інвестиції в будівництво доріг, портів і промислових об'єктів.

В) Результат:

ВВП зростав у середньому на 9% щорічно, закладаючи основу для подальшого економічного дива.

IV. Ізраїль.

А) Події:

У перші роки після заснування держави Ізраїль економіка була зосереджена на базовому відновленні, розбудові інфраструктури та інтеграції великої кількості мігрантів. У 1960-х роках економіка почала зростати швидше завдяки політиці індустріалізації [9].

Б) Фактори зростання:

- Фінансова підтримка з боку єврейських громад світу, репарації від Німеччини та економічна допомога США;
- Розвиток сільського господарства як основи економіки;
- Створення умов для залучення новоприбулих до економічного життя;
- Активні інвестиції у створення промислових підприємств, зокрема у виробництво будівельних матеріалів, текстилю та харчової продукції;
- Значні проекти з розвитку транспортної та енергетичної інфраструктури;
- Початок орієнтації на експорт продукції.

В) Результат:

Після 1960 р. ВВП зростав у середньому на 6–8% на рік, що заклало основу для подальшого економічного прориву.

V. Польща.

А) Події:

Перебування в рамках соціалістичного блоку: Польща залишалася частиною економічної

системи соціалістичних країн під впливом СРСР. Економіка була централізовано планованою, з акцентом на важку промисловість.

Перехід до ринкової економіки: після падіння соціалістичного уряду в 1989 році Польща почала швидкий перехід до ринкової економіки [10].

Б) Фактори зростання:

– Впровадження програми «шокової терапії» під керівництвом Лешека Бальцеровича, яка включала лібералізацію цін, приватизацію та стабілізацію фінансової системи;

– Значна фінансова допомога від МВФ, Світового банку та західних країн;

– Початок активної торгівлі з країнами Західної Європи та залучення іноземних інвестицій.

В) Результат:

У короткостроковій перспективі реформи викликали спад ВВП (приблизно на 7% у 1990 році), але вже на початку 1990-х економіка почала стабільно зростати.

Таким чином, досвід Німеччини, Японії, Південної Кореї, Ізраїлю та Польщі демонструє важливість акцентування уваги на наступних ключових напрямках під час відновлення:

1. Забезпечення економічної стабільності;
2. Залучення міжнародної допомоги та інвестицій;
3. Вирішення гуманітарних криз та підтримка соціальної згуртованості;
4. Стратегічне управління фінансами та ресурсами.

На рис. 1 наведені ключові дії у напрямку успішного відновлення країн в контексті потенціалу застосування в українських реаліях.

Даний комплекс заходів вимагає гнучкої адаптації до українських реалій з урахуванням специфіки економіки, соціальної структури та поточних викликів. Інтеграція сучасних досягнень у сфері інноваційних фінансових інструментів, таких як криптовалюта, краудфандинг, мобільний банкінг, а також цифрові платформи для залучення інвестицій, дозволить значно підвищити ефективність стратегічних ініціатив. Зокрема, ці інструменти можуть сприяти мобілізації внутрішніх і зовнішніх фінансових ресурсів, стимулювати розвиток малого та середнього бізнесу, а також покращити доступ до фінансових послуг для всіх верств населення. Використання таких інновацій стане важливим елементом у подоланні гуманітарних і економічних викликів, зокрема, у розбудові інфраструктури, підтримці соціальної згуртованості та створенні нових робочих місць. Крім того, це дозволить інтегрувати економіку України до глобальних фінансових систем та підвищити її конкурентоспроможність. Таким чином, синергія традиційних підходів до економічного відновлення з сучасними фінансовими інструментами стане основою для стійкого та динамічного розвитку України у післявоєнний період.

На рис. 2 проаналізовано, які саме заходи можуть стати найбільш ефективними у відновленні України та за умови використання таких інноваційних інструментів фінансового ринку, як краудфандинг, мобільний банкінг і криптовалюта.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, такі інноваційні фінансові інструменти, як криптовалюти, мобільний банкінг та

Дія/Країна					
Випуск державних облігацій		✓			✓
Залучення зовнішньої фінансової допомоги	✓	✓	✓	✓	✓
Інвестиції в експортноорієнтовані галузі		✓	✓		✓
Розвиток інноваційних технологій		✓	✓		✓
Створення спеціальних економічних зон			✓		
Заморозка соціальних програм				✓	
Зменшення корупції та олігополістичних ринків		✓		✓	
Розвиток оборонної промисловості	✓		✓	✓	✓

Рис. 1. Ключові економічні заходи з післявоєнного відновлення Німеччини, Японії, Південної Кореї, Польщі та Ізраїлю

Джерело: розроблено автором

Захід/Інноваційний інструмент			
Випуск державних облігацій			
Залучення зовнішньої фінансової допомоги			
Інвестиції в експортноорієнтовані галузі			
Розвиток інноваційних технологій			
Створення спеціальних економічних зон			
Зменшення корупції та олігополістичних ринків			

Опис	Умовне позначення
Інноваційний фінансовий інструмент - криптовалюти	
Інноваційний фінансовий інструмент - мобільний банкінг	
Інноваційний фінансовий інструмент - краудфандинг	
Вже використовується	
Не використовується, або використовується в недостатній мірі і потребує інтенсифікації застосування	

Рис. 2. Використання інноваційних фінансових інструментів (1 – криптовалюти, 2 – мобільного банкіngu, 3 – краудфандингу) в рамках ключових економічних заходів по відновленню України

Джерело: розроблено автором

краудфандинг, можуть бути ефективно інтегровані в декілька заходів з відновлення України після війни:

– Випуск державних облігацій: токенизація державних облігацій на блокчейн-платформах може спростити процес їх випуску та обігу, підвищити прозорість і доступність для інвесторів, зокрема міжнародних. Мобільні банківські додатки можуть спростити процес придбання державних облігацій громадянами, підвищуючи доступність та залучаючи ширше коло інвесторів. Це сприятиме швидшому залученню коштів для відбудови країни. Зокрема купівля військових облігацій вже реалізована як функція додатку Дія. Краудфандингові платформи можуть бути використані для популяризації та продажу державних облігацій серед громадян та діаспори, залучаючи широку аудиторію інвесторів та підвищуючи рівень довіри до державних фінансових інструментів;

– Залучення зовнішньої фінансової допомоги: використання криптовалют для отримання донатів та інвестицій від міжнародної спільноти вже практикується в Україні. Через краудфандингові платформи можна організовувати міжнародні кампанії зі збору коштів на відбудову інфраструктури, підтримку соціальних ініціатив та гуманітарних проєктів, залучаючи донорів з усього світу. Наприклад, платформа United24 дозволяє робити внески у віртуальних активах через систему Silent Donor [11]. Однак, прозорість розподілу цих коштів на конкретні проєкти відновлення може бути покращена шляхом впровадження детальнішого обліку та звітності. Мобільний банкінг забезпечує швидкий та зручний доступ до міжнародних переказів, що полегшує отримання фінансової допомоги від міжнародних партнерів та діаспори. Це також сприяє прозорості та ефективності використання отриманих коштів;

– Інвестиції в експортноорієнтовані галузі: криптовалюти можуть спростити міжнародні транзакції, зменшити витрати на обмін валют та прискорити розрахунки, що є вигідним для експортерів. Крім того, токенизація активів може залучити іноземних інвесторів до українських підприємств, підвищуючи їхню конкурентоспроможність на світових ринках. Мобільні платформи можуть надавати підприємцям інструменти для управління фінансами, спрощуючи доступ до кредитів та інвестицій. Це підвищить конкурентоспроможність українських товарів на міжнародних ринках. Підприємці можуть використовувати краудфандинг для фінансування стартапів та проектів, спрямованих на виробництво продукції для експорту, що сприятиме розвитку економіки та збільшенню валютних надходжень;

– Розвиток інноваційних технологій: інтеграція блокчейн-технологій та криптовалюти може стимулювати розвиток фінтех-стартапів, створення нових робочих місць та підвищення технологічного потенціалу країни. Це також сприятиме цифровізації економіки та підвищенню її стійкості. Мобільний банкінг стимулює розвиток фінтех-екосистеми, заохочуючи стартапи та технологічні компанії впроваджувати нові рішення у фінансовій сфері. Це

сприяє загальному технологічному прогресу країни. Краудфандинг вже є ефективним засобом залучення коштів для науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, підтримки технологічних стартапів та впровадження новітніх розробок у різних галузях;

– Створення спеціальних економічних зон: мобільні фінансові послуги можуть забезпечити швидкий та зручний доступ до фінансування для підприємств, розташованих у спеціальних економічних зонах, стимулюючи їх розвиток та залучення інвестицій;

– Зменшення корупції та олігополістичних ринків: блокчейн-технології забезпечують прозорість та незмінність записів, що може бути використано для створення відкритих реєстрів, моніторингу державних витрат та запобігання корупційним схемам. Це підвищить довіру громадян та інвесторів до державних інституцій. Прозорість транзакцій у мобільному банкінгу зменшує можливості для корупційних дій, а також сприяє розвитку конкуренції на фінансовому ринку, надаючи споживачам ширший вибір послуг. Прозорість та відкритість краудфандингових платформ сприяють зменшенню корупційних ризиків, оскільки кожен внесок та його використання може бути публічно доступним для перевірки.

Список використаних джерел:

1. Дослідження Практик Відновлення Країн Після Руйнації. Інститут аналітики та адвокації: веб-сайт. URL: <https://surl.li/gykdmz> (дата звернення: 01.12.2024).
2. Бородіна О.А., Ляшенко В.І. Повоєнне відновлення економіки: світовий досвід та спроба його адаптації для України. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1 (42). С. 121–134. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).121-134](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).121-134)
3. Дука А.П., Старченко Г.В. Світовий досвід повоєнного відновлення економіки: уроки для України. *Проблеми Сучасних Трансформацій, Серія: Економіка Та Управління*. 2022. № 6. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-03-06>
4. План Маршалла. Вікіпедія: веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BD_%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%88%D0%B0%D0%BB%D0%BB%D0%B0
5. Роечко В.І. Досвід реформ Людвіга фон Ерхарда для української економіки. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.2.
6. Німецьке економічне диво. Вікіпедія: веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D1%96%D0%BC%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B5_%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5_%D0%B4%D0%B8%D0%B2%D0%BE
7. Мигаль М. Дослідження Практик Відновлення Країн Після Руйнації: Японія. *Інститут аналітики та адвокації*: веб-сайт. URL: <https://iaa.org.ua/articles/doslidzhennya-praktyk-vidnovlennya-krayin-pislya-rujnacziyi-yaponiya/> (дата звернення: 01.12.2024).
8. Дослідження Практик Відновлення Країн Після Руйнації: Південна Корея. *Інститут аналітики та адвокації*: веб-сайт. URL: <https://iaa.org.ua/wp-content/uploads/2022/10/pivdenna-koreya.pdf> (дата звернення: 01.12.2024).
9. Железняк Я. 5 історій економічного успіху після війни: світовий досвід для України. *Л.В.уа: Економіка – Фінанси*. 13 квітня 2022. URL: https://lb.ua/economics/2022/04/13/513199_5_istoriy_ekonomichnogo_uspihu_pislya.html (дата звернення: 01.12.2024).
10. Мигаль М. Дослідження Практик Відновлення Країн Після Руйнації: Польща. *Інститут аналітики та адвокації*: веб-сайт. URL: <https://iaa.org.ua/articles/doslidzhennya-praktyk-vidnovlennya-krayin-pislya-rujnacziyi-polshha/> (дата звернення: 01.12.2024).
11. Donate Now – Silent Donor International. *Silent Donor*. : веб-сайт. URL: <https://www.silentdonor.com/donate-now-silent-donor-international/> (дата звернення: 01.12.2024).

References:

1. Doslidzhennia Praktyk Vidnovlennia Krain Pislia Ruinatsii. Instytut analityky ta advokatsii [Study of Recovery Practices of Countries After Destruction. Institute of Analytics and Advocacy]. Available at: <https://surl.li/gykdmz> (accessed December 1, 2024).
2. Borodina O. A., Liashenko V. I. (2022) Povoienne vidnovlennia ekonomiky: svitovyi dosvid ta sproba yoho adaptatsii dlia Ukrainy [Post-War Economic Recovery: Global Experience and Its Attempted Adaptation for Ukraine]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy – Bulletin of Economic Science of Ukraine*. no. 1 (42). pp. 121–134. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).121-134](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).121-134)
3. Duka A. P., Starchenko H. V. (2022) Svitovyi dosvid povoiennoho vidnovlennia ekonomiky: uroky dlia Ukrainy [Global Experience of Post-War Economic Recovery: Lessons for Ukraine]. *Problemy Suchasnykh Transformatsii, Seriya: Ekonomika Ta Upravlinnia – Problems of Modern Transformations, Series: Economics and Management*, no 6. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-03-06>
4. Plan Marshalla. Wikipedia [Marshall Plan. Wikipedia]. Available at: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BD_%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%88%D0%B0%D0%B%D0%BB%D0%B0
5. Roienko V.I. (2012) Dosvid reform Liudviha fon Erkharda dlia ukrainskoi ekonomiky [The Reform Experience of Ludwig Erhard for the Ukrainian Economy] *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*, vol. 22.2.
6. Nimetske ekonomichne dyvo. Wikipedia [German economic miracle. Wikipedia]. Available at: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D1%96%D0%BC%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B5_%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5_%D0%B4%D0%B8%D0%B2%D0%BE
7. Migal M. Doslidzhennia Praktyk Vidnovlennia Krain Pislia Ruinatsii: Yaponiia. [Study of Recovery Practices of Countries After Destruction: Japan]. *Instytut analityky ta advokatsii – Institute of Analytics and Advocacy*. Available at: <https://iaa.org.ua/articles/doslidzhennya-praktyk-vidnovlennya-krayin-pislya-rujnacziyi-yaponiya/> (accessed December 1, 2024).
8. Doslidzhennia Praktyk Vidnovlennia Krain Pislia Ruinatsii: Pivdenna Koreia. [Study of Recovery Practices of Countries After Destruction: South Korea]. *Instytut analityky ta advokatsii – Institute of Analytics and Advocacy*. Available at: <https://iaa.org.ua/wp-content/uploads/2022/10/pivdenna-koreya.pdf> (accessed December 1, 2024).
9. Zhelezniak Ya. (2022) 5 istorii ekonomichnoho uspihu pislia viiny: svitovyi dosvid dlia Ukrainy [5 Stories of Economic Success After the War: Global Experience for Ukraine]. L.B.ua: *Ekonomika – Finansy – Economics – Finance*. Available at: https://lb.ua/economics/2022/04/13/513199_5_istoriy_ekonomichnogo_uspihu_pislya.html (accessed December 1, 2024).
10. Migal M. Doslidzhennia Praktyk Vidnovlennia Krain Pislia Ruinatsii: Polshcha. [Study of Recovery Practices of Countries After Destruction: Poland]. *Instytut analityky ta advokatsii – Institute of Analytics and Advocacy*. Available at: <https://iaa.org.ua/articles/doslidzhennya-praktyk-vidnovlennya-krayin-pislya-rujnacziyi-polshha/> (accessed December 1, 2024).
11. Donate Now – Silent Donor International. *Silent Donor*. Available at: <https://www.silentdonor.com/donate-now-silent-donor-international/> (accessed December 1, 2024).